

NEMZETI TÁRSALKODÓ.

Első félv.

Kolozsvár, Majus' 9kén, 1839.

19. szám.

Tartalom: Kaukász, Georgia és a Cserkészek, (G. J.) 145. l. Legújabb és fontosabb biztosító társaság, (G.) 149. l. Füzérke, (Hábor) 152. l.

Kaukász, Georgia és a Cserkészek.

(Caesar Famin után.)

Naponként kezd Európa előtt kelet érdekesebbé lenni. A' kereskedés, melly a' középkornak dúló fegyveres kédelyei helyett az emberiséget egy a' tagok' anyagi szükségait közös igyekezettel pótló társasági egyesületre indul átváltoztatni, észrevétette földrésznünkkel, miszerént az európai áruknak vízi útja a' genuai és velencei vonalak' átváltozása után nem egyedül a' 'jó remény' főka, nem csupán az atlanti és csendes oceánok felé lehet. Európa' nyugotának kelet felé átmenő útul kezd a' Duna szolgálni, és a' gőzösök Magyar honunknak főbb folyóján végig haladva, a' fekete tengernek hullámain keletre uszkálnak. Európa törekszik a' keletről át jött, de ott elfelejtett kereskedést újra keletnek visszaadni. Ezért nem lesz talán érdektelen olly tájakról némi észrevételeket honunkkal közölni, mellyeknek parti környéke övezi keletről azon tengert, a' mélyre hazánk' fő folyójából ki evezés után gőzhajóink jutnak.

Földünknek az elő üdőkben történt változásairól igen nevezetes jeleket mutat Kaukász környéke. — Ezen hegyláncz, melly felemelkedett erősség gyanánt háttárvonalul áll Európa és Ázsia közt, kettős soraival tölti bé a' káspi és fekete tengerek közti földet. Cuvier szerént: „nem tagadhatni, hogy azon tömegek, mellyek most

legmagasb' hegyeinket alkotják, valaha víz alatt állottak.“ Nem ezen kis értekezésnek tárgya, bővebben vizsgálgatni földünknek azon vízi történetét, melly elébb hirdettetve egy legősibb tekintettel bíró könyv által, csaknem minden népek' bizonyításai és vándor csillagunk' földtani szemlélete által erősítetik. Ezen történet, nevezzük azt akár a' Noé' vízőzönének a' szent írás szerént, vagy ha talán valakinek jobban tetszene, a' Xixuthrus' özönének a' chaldaeiak, Peyrunének a' chímaiak, Deucalion, és Ogygesének a' görögök, Bochicaszének a' columbiai muyskászok, vagy Temendarének a' brasiliai tupinambászok szerént 'sat., igen szoros kapcsolatban van Kaukász' környékével. Az esmertebb korok' példái szerént illy rendkívüli történetek nélkül is gyakran a' tenger a' száraznak némelly helyeiről visszavonul és másutt terjed. Így a' puzzouli tengeröböl; Nápolytól néhány mértföldre, elborítva tart némelly vidéki lakokat, mellyek Cicero' idejében a' tengertől távol állottak; így mosogátja jelenleg a' tenger Dianának egy hajdoni egyházát, mellyet a' marseilleiek azután székes egyházzá változtattak volt, a' melly valaha a' tengertől távol a' város' beljében fekütt, Hollandiának egy részét a' tenger' elborítása ellen gátak védik; — ellenben Brindisi', Ravenna' és Frejus' hajdon híres kikötői ma nincsenek; Memphis, melly régen számos hajóknak kikötőül szolgált, most a' suezi tengeröböltől 12

mértföldre van; ily esetek ujúlnak jelenleg is Cadix és a marokkói birodalom melletti tengerpartokon.

Kaukásznak éjszaki alapja egy homokos lapályból emelkedik ki, mellyen hajdon tengerhullámak csapkodtak. Ezen háromszeg — a Kaukász' éjszaki oldala, Don' és Volga' folyói közt — egy roppant sós természetű róna, elegy fővénnyel, sómocsárokkal, kristály sóval, és olly tengeri csigahéjakkal, mellyeknek az érdekelt folyókkal semmi közök; ez a' történet jegyzékeknek és ott lakó népek' hagyományainak homályai közt örök adatul áll annak bizonyítására, hogy a' káspi tenger ezen rónákon keresztül az azovi tenger által valaha a' fekete tengerrel kapcsolatban volt, valamint másfelől az Aral tó is csak egy szakadt darabja a' káspi tengernek, mit részint a' köztök jelenleg vonuló földnek természete, részint azon körülmény is némileg bizonyít, hogy az Aralba semmi folyó nyugot felől és a' káspi tengerbe semmi keletről bé nem ömlik. Van-e most a' káspi tenger földalatti csök által az Oczeánnak valamely részével kapcsolatban? ennek egész bizonyossággali megfejtése a' jövő üdőnek feladata; nevezetes azonban, miszerént némelly utazók szerént minden esztendőben tél' kezdetén a' persiai öbölnek felső részében lehet olly növényeket a' víz' színén úszkálva látni, mellyek csak a' káspi tenger' környékén találhatók, és hogy a' káspi tenger' mélysége ollykor változni szokott; így például: 1822ik évben vitorlázhattak rajta azon hajók, mellyek 18 láb mélységre merültek, midőn 1826ban csak legfeljebb 15 láb mélységre merülő hajókkal lehetett hajózni.

Azon időben, midőn a' Kaukász övező hullámai közül talán egy ideig, még mint sziget, emelkedett ki, minő lakói lehettek ezen szigetsornak: örök homály fedi előlünk. — A' régibb népek dicsekedve emlegették szigeti származataikat, és némelly tudós gyanítgatások ezen vélt

kaukászi szigetekbe helyezik 'Plato' atlantait; a' görög történetek' során az elő kort követett mesés korban, agyag vázainak élesztése végett az égből orozott tűzért büntetett Prometheust a' költők Kaukász' csúpjainak egyikére, a' jelenleg Mqinvárinak nevezett sziklára helyezik; a' keleti ősi költemények Kaukásznak — div név alatt — óriás lakókat adnak, és a' div szó Ázsia' régi nyelvein szigetet teszen.

A' Kaukász hegyláncz fekszik az éjszaki szélesség' 40—45, és (Párizstól számítva) a' keleti hosszúság' 35—47 fokai közt. Csúpjainak legmagasbika az Elbrusz 16,700, a' Mqinvári, vagy Prometheus' sziklája 14,400, a' Sat — Albrusz — Daghesztán' szélein, mintegy 12,000 láb magasak. Oroszország felé éjszaki része azon rónalapálylyal határazik, mellyet a' hajdoni tengervíznek elfolyása alakított; délre sokféle ágazó hegysorokat bocsát ki, mellyek részszerént a' Taurussal ázsiai Törökországban, résszerént Demavenddel, és Tabaresztán' hegyeivel Persiában egyesülnek; közbül fekszik a' hajdoni Örményországban Ararat' hegye. — A' Kaukász két egytávolu hegysort alakít, mellyek' magasbika délre, törpebbje éjszakra fekszik; ezen utóbbi fekete hegyek' neve alatt esmeretes, és mogorva kinézése, s azon setétség, mellyet a' magasb csúpok' délrőli szomszédsága átgázolhatlan erdők, gyakori esők, hideg szelek, és a' havasokról leszálló vastag ködök völgyeiben okoznak, ezen névre méltóvá teszik. Az éjszaki soron hátul emelkednek, délre a' havasok, köztök az Elbrusz, és Mqinvári, melly utóbbi az oroszoknál Kászbeek név alatt esmeretes.

Nincs talán a' földnek szeszélyesebb tája a' kaukászi hegysoroknál, midőn estve a' bámuló vándor a' tűzokádó hegyek' mintájára csipkézett havas gerinczekre feltekint. A' szűk völgyekbe már megszűnt a' nap bésütni, és fenn a' nap-sugárokknak jégszegletek által megtöretett szinzei a' szivárvány' teljes fényében tündökölnék,

alatt a' völgyeket óriási örök erdők' setétei borítják: a' meredekkek' magasain pedig, hol a' növény megszünt, csaknem függő homlokzattal álló szikláknak kristályos lapjai, 's örök havai még verik vissza a' mulékony világosságot, de a' melly az alattabb álló rejtélyes hegyek által felfogatva, a' völgyek' kétes mély setétét egészen meg nem világosíthatja; havasi folyamok dörögve zuhognak le a' szédítő magasságokról: midőn fenn a' bázált tetőken síri csend uralkodik, mellyet néha éjjel ragadó állatok' bőgése zavar fel. A' természetnek illy fellengőn borzasztó jeleneteire már a' régiek eszméltek, és az ő mesére hajló könnyelműségök a' Kaukász' magasait rossz lelkek' lakjává babonázta; Zoroaster Arimánjának (rosszak' elvének) főlakját az Elbruszra helyezi, az illy tárgyokról mesék különböző alakzatokban Kaukász' népeinél jelenleg is hitelben vannak.

Ezen Európa' és Ázsia' határim emelkedő erősség csak két utat hagy nyitva, mellyeken néha a' hódoltatók a' világ' egyik részéből a' másikba átrohantak, nagynak hangzott terveikkel az emberiséget könny- és vérözönökbe borítani, u. m. a' derbenti és tereki, vagy darieli szoros utakat. Emléken túli időktől fogva szokások a' lakóknak ezen szoros utakat erősségi építményekkel védni, mit ezek mellett a' helynek természeti alkatja igen könnyűvé teszen; sőt a' sok védromok, mellyek jelenleg is láthatók, a' kaukászi lakóknak alkalmat szolgáltatottak azon mesére, miszerént a' fekete tengerből a' káspi tengerig nyúló földköz a' havas gerinczeken félbenszakadatlan vonuló nagy falal lett volna hajdon elzárva. A' keleti szeszély és ennek nyomán nyugotnak némelly irói, sőt maga a' Korán is ezen költött fal' építőjének nagy Sándort regélik; ámbár ezen hódoltató Kaukász' környékeit soha meg nem látogatta volt.

A' Kaukász' éjszakknak és délnek nyelveikre, 's szokásaikra nézve elejétől fogva olly kü-

lönböző népei közt mindég egy természetes választó fal volt. A' két szoros utak között, mellyek a' régieknél kaukászi, káspi, sarmát, vagy kapuk' kapui név alatt esmeretesek, első a' Mosdoktól Tiflis felé vezető úton a' darieli szoros és a' kaukászi földköz csaknem két egyenlő részre osztja. Éjszokról délre vonuló két meredek hegysor közt egy keskeny mélységet alakít, mellynek alját a' Terek' folyója, és az ebbe szakadó vizek áztatják. A' természetnek itteni tekintete olly borzasztó, hogy a' legegyszerűbb várépítmények elegek lennének, maroknyi elszánt néppel hatalmas sergelyeket feltartóztatni. Mosdok Tiflistől mintegy 56 mértföldre fekszik. Fél úton, nem messze a' Mqinvári sziklától látszanak a' régi Dariéla erősségnek romjai, melly' építésének ideje mostani számlálásunkat másfél századdal előzi; itt volt a' régi Cumania vár is. Némelly történetírók' állítása szerént nagy Sándor ezen szoros utat is vas kapu által záratta volna el, ámbár nincs bizonyos adat, hogy ő, vagy vezérei közül valamelyik az ő életében ezen szorosnál megfordult legyen; a' közép korban, midőn ezen tájon a' húnok voltak megtelepedve, a' keleti görög császárok nekik nevezetes adót fizettek a' kapu' védelméért; Georgiának történetei szerént Persiának — Justinianus' idejében — királya Kabadesz ezen szorost elfoglalván, egy falt építtetett, hogy a' scythákat Persiának és a' római birodalomnak tartományaiiba bűtéstől feltartóztassa, ujabbi időkben Dariélától nem messze az oroszok egy várat építettek, melly magas gránit sziklák közt — alatt a' völgyben — úgy néz ki, mintha egy mély kútban állana; Laartól Dariéláig a' leghosszabb nyári napokon is a' nap csak néhány óráig süthet a' völgy' szükébe, — a' nyári meleg hónapokban hőtömegek' alásuvadása néha nagy károkat teszen, a' vizek kiáradnak, és a' hidak a' Tereken elszaggattatnak.

A' régibb hagyományok ezen szoros út'

egyik sziklájának Marpesia nevét megtartották. Jornandes szerint ezen sziklára egyik amazon királyné várat építtetett volt. Azon mesés költemények, mellyekkel az amazonok' szokásairól, férfiak nélküli köztársaságokról, tetteikről, távol viselt hadairól a' költemények az ő létüket felcizfrázták, igen bajosan győzhetnek meg akárkit, miszerént Herodotus', siciliai Diodorus', byzanti István', Plinius' és sok más történetírók' bizonyításainak, és olly nagyszerű hagyományok' s emlékek' ezekkel egyezésének megvetésével — e' hős asszonyokról híresztelt mesék' tagadásával valaki egyszersmind létüket is tagadhiassa. Minden adatok' egybevetéséből a' költemények' mellőzésével alkalmasint megmarad valóságnak annyi, hogy a' hadakozó scytháknak egy telepje a' Maeotis melletti tartományokból kiköltözve, a' Kaukászon keresztül haladott, és Themiscyra' lapályain megállapodott; ezen telepnek nevezetesebb férfiai a' szomszéd népekkeli hadakban vagy elesvén, vagy elraboltatván, az asszonyok — honi szokásaikra emlékezve — fegyvert ragadtak gyermekeik' és tulajdonaik' védelmére; a' régiek' minden írásai s emlékei megegyeznek, miszerént a' scytha asszonyok a' fegyverforgatást gyakorolták, és férjeik' oldala mellett hadban harczoltak, — nem viselték ugyan ők a' részökre regélt távol háborukat, azonban alsóbb rangu férfiak, vagy rabszolgák által segítve, tettek még is némelly hadi mozdulatokat, és egyikben ezek közül Marpesia a' kaukászi várépítménnyel nevét örökösítette.

A' második szoros út nevét Derbent városától veszi a' káspi tenger mellett Daghesztánban; egy erős fal, melly a' várostól a' tengerig nyúlt, védte Persiát a' scythák' rohanásai ellen, ennek romjai most is szemlélhetők a' város mellett, és a' közel havas' élén. A' vándornak 15 láb széles vas kapun kellett keresztül haladni, és a' lakók hiszik, miszerént Imiréthben

az odavaló görög szertartásu barátok' Chutaissi mellett fekvő Gelaeth nevű monostorában mútogattatni szokott vasas kapu darab a' régi vas kapunak maradványa. Ezen szoros út a' legnagyobb fontosságú Persiára nézve; ez a' káspi tenger' szűk partján, egyik felől annak hullámainól, másfelől függőleg egyenesen emelkedő szikláktól környezve, vonúl el a' nélkül, hogy az egyenes utat bármi felemelkedés megszakastaná; a' régieknél tulajdonképpen ez nevezetett káspi kapunak.

A' Kaukász név a' lakóknál nem igen van divatban, és köz ember bajosan értené meg; az arabok K a b o c h n a k, a' régibb persák K u h k á f n a k, a' mostaniak K o h - k á f n a k, vagy is hegyek' hegyének nevezik. Tartományainak inkább a' lakók' tudatlansága, mint a' természet' megvonása miatt nem igen nevezetes ércbévetelei után megemlítendő a' naphtha, egy átlátszó, könnyű, és gyúló kőolajnem, melyet földszurokból gyaníthatólag föld alatti tüzek választanak el, sok helyeken a' föld' színén foly ki, legtisztább neme a' káspi tenger' nyugoti partjain Derbenttől B a k u i g Daghesztánban, és Sirvánban találhatik, hol mintegy 115 naphtha kút van. Baku mellett, egy naphtha búzzal eltöltött terméketlen vidéken van a' tűzimádó geberek', vagy parszik' szentekszente: Artesgák. Egy négyszegű épület mintegy húsz szobácskával ad lakot a' Zendavesta' tanítványainak; közből az udvaron emelkedik négy oldal kéményecskével egy oltár, mellynek közepén lévő tűzhelyen a' parszik' éber ájtatoskodása a' földgyomrából felbuzgó naphthából ma is lobogtatja az örök lángokat. Hijában folytak bé századok a' multak' özönébe, hijában dúlták fel hódolatok üldözőleg a' magusak' hazáját: a' Zoroaster által felszentelt Mithratisztelet még eddig minden üldözések mellett fennállott, és a' geberek' ivadékai az üdök' ezeredes sorain keresztül híven megtartották a' szent tűz'

szolgálatját; üldözőik elől futva, magokkal viték azt számüzetési lakjaikba Surába, Bombayba, a' Ganges' partjaira, déli Persiába, és a' káspi tenger' környeire, azon hiedelemmel, hogy az még mind azon tűz, melly a' Zoroaster' napjaiban lángolt. A' parszik' szelid és egyenes természetök méltóvá teszi őket azon türelemre, melylyel jelenleg irántok viselgetnek; az artesziák sorsokkal megelégtülve látszanak. A' monostornak mindenik szobáskájába több csók szolgálnak, mellyekhez nappal, és éjjel bizonyos órákban lobbancscsal közelítve, az azokon mindig feljövő gyúló szesz pillanat alatt lángra kap. Reggelenként csak nem gyötrődő békéltenséggel várják nap' feljöttét, és alig pillantják meg első sugárait: örömtelven üdvezik és ölelik egymást, szerencsét ohajtva az isten' visszatértéhez; estve nap' lementével elszomorodnak, és csak a' reggeli nap' feljövetele' reménye vigasztalja őket.

A' Kaukász a' mérséklett égaj' melegebb öve alatt fekvén, a' hegyek' magassága, és az alattibb helyek' különbsége környekein a' legellenkezőbb légmérsékleteket okozzák. Tiflisben többire tiszta az ég, a' tél decemberben kezdődik, és februariusban végződik, eső ritkán hull; a' hegyek' tetején örök tél van; a' leszek' tartománya igen egészséges, a' hajdoni Colchisban, és az ábászok' tartományaiban a' fekete tenger körül meleg és igen sok eső uralkodik, az ezekből származó tókat a' bennök rothadó bújja növények sárfészkekké változtatják, mellyek különösen a' nyári hónapokban veszélyes lázokat, és vízkórságokat terjesztnek. Ehhez járulnak még a' szomszéd török birodalomból a' pestisek; és illy sok életveszélyeket halmoz még az Indiából, és Persiából béharapozó epekórság.

A' Kubán, Terek, Kuma, Chopi, (a' régiek' Cyanusa), a' Phasis, (a' hajdoni aranygyapjas hajósok' nevezetes vize, most

Rion név alatt), a' Cyrus (most Kur), az Araxes, vagy Arász teszik a' kaukászi tartományok' nevezetesebb folyóit. Az éjszaki alján elterülő lapály egy szintelen vereses, öszvetöpörödött sós növényekkel fedett szomorú egyalakúságot mutat, mellyen a' növények gyakran vagy történetből, vagy vándorúl telepedők' gazdasági terveik szerint meggyúladnak; a' gyúladás kivált kemény szelektől élesztetve ezen száraz növényeken felette terjed, az útažónak, ha észreveszi, a' veszélyből menekésre vagy idejében visszatérni kell, vagy ha ezt elmúlasztotta, egyetlen mód menekésére: a' lángok' környéből az első eladódó résen merészen átrontani. A' rónák' nevezetességei közé tartoznak a' vad ménesek is; ezek 5—20 darabig egy ménló' vezérlete alatt — gazda és tulajdonos nélkül — vadúl tanyáznak, színök különféle vegyületű szürke, és soha nem fekete, termetök kicsin, fejük nagy, fülök hegyes, serényök, és farkok rövidebb, mint a' házi lovaknak. Midőn a' ménló csikók nőnek: a' vezér ménló, melly más egy neműt maga mellett nem szenved, a' magái közül kiűzi őket; és gyakran az illy elűzött rokon társait távolról követve, elébb anyját, azután más kanczákat magához csalogat, 's vezérlete alatt egy más ménest alapít. Ezen méneseket némelylek gazdájakat vesztett házi lovakból származottaknak, mások a' házi lovak' még szelidületlen állapotban levő eredeti fajának követelik. (Folytatása kövötk.)

G. J.

Legújabb és fontosabb biztosító társaság.

(Vége.)

„Wilkinson egy szép házhoz vezetete a' Piccadillybe, hol a' társaság szállásol. A' pompás terembe lépven, egyik igazgató fogadott, ki több kimélő kérdések után, azt is kikérdezte, hogy

élek nőmmel; megkért a' mellett, nyíltan szólanék 's tartozkodás nélkül, mint beteg orvosa előtt. Ezen kikérdezés után, megkért az igazgató, újra jönnék el 8 nap után. Ez időhaladékvetlen szükséges volt, a' közelebbi tudósítások' bevehetésire; mellyek meglehetősen veszélyesek lehettek, mert a' társaság biztosításom' díját évenként 200 font sterlingre szabta.

„De valljon lehet-e elég drága az ember' biztosítása házi boldogságára? 200 fontért egészen gond nélkül lehetni, jól alhatni, 's nem félhetni semmi házassági szerencsétlenségtől! Többször békiztettem.

„A' biztosító levél' pontjai ezek valának: 1) A' biztosított 20 évre kötelezi magát. 2) Az első és utolsó évet előre lefizeti. 3) A' társaság háborúért jót nem áll. 4) A' biztosítás csak a' városra és közelebbi környékire terjed; mivel a' társaság védelmét és felvigyázatát mindenüvé ki nem terjesztheti, ennél fogva azon következtetésekről, mellyek az ország' részeiben vagy külföldön történhetnek, nem felelhet. 5) Ha minden vigyázat mellett is valamelly megbizonyult és nyilvános szerencsétlenség történnék, a' társaság megfizeti a' kötelezett pénz mennyiségét; melly egy kötelezvény által 12,000 font sterlingben állítatott meg.

„Mihelyt a' biztosítást zsebembe tettem, valóságos kő esett le szivemről. Nem soká vidámabb lettem, 's egykori önbizodalmam' visszanyertem. Már többé nem rettegettem; a' fellegek láthatáromról eltűntek. Ezen nyugodt biztos állapotom néhány hétig tartott, midőn történetből a' feleségem' szobájában egy levélkét találtam, szerelmes nyilatkozatut. Lucia vette hát e' levélkét, olvasta, 's még meg is tartotta! Siettem biztosító társaságom' hivatalába, 's a' panaszlevéllel kezemben, hevesen kikölttem a' felvigyázat ellen.

„Szemrehányásai aseptalanok — felelek nekem. — Megakadályoztathatjuk-e, hogy valaki

szerelmes levelkét irjon? Megtettük, a' mit tehettünk, 's tudjuk, hogy a' levelke Ön' nevének által adatott. Itt a' bizonyítvány jegyzőkönyvünkben; tekintse meg: az 53dik lapon. . . . Itt áll az egész történet. De még többet tudunk; tudjuk, hogy a' levélíró egy ifju dandy, 's Maxwell Arthurnak hívják. Mióta Önnel egyezésre léptünk, 's következőleg ügye a' miénkbe vált, nőjét egy pillanatig sem vesztettük el szemünk elől; minden lépése, legkisebb tette, és szava gondosan meghozatott nekünk, szolgáztatásunk tökéletes rendszerben áll; minden falnál füleink vannak, 's szemünk minden kulcslyukon; semmi el nem suhan előlünk; 's ágyutelepeink készek, minden veszedelmet eltávolítani. Tessék haza menni minden gond nélkül; inkább kell nekünk ügyelni, mint Önnek, nehogy szerencsétlenség történjék.“

„Később a' hivatal körülményes leírását adá kezembe az általa használt fogásoknak, hogy engem megszabadítson. Ezen leírás' részleteiből megtetszik, milly rugókat hozott mozgásba a' társaság, 's milly eszközök állottak hatalmában, hogy minden szerencsétlenséget eltávoztasson, 's nehogy annak megtörténéséért drága pénzzel kelljen lakolnia.

„Midőn eléggé megbizonyosult, hogy nóm Arthurt kijelelte, 's közöttök titkos egyetértés keletkezett, kezdődtek az ellenkedések. A' szövetségnek csirájában elfojtására kezdetben apróbb fogásokat használtak. Arthurnak utjába sok zavart és nehézséget gördítettek, mellyek a' közönséges szerelmezt visszajesztk; de e' merész ifju győzedelmesen áthatolt minden akadályon, és sietett célja felé. Ekkor a' biztosító társaság nagyobb eszközökhöz fogott. Az előtt 4 héttel Arthur hijában kísértgetett egy első daljátéki nymphát; tehát a' tánczosnéval egyezésre léptek, 's az ifju dandy könnyen győzedelmeskedett. Ez által annak nóm iránti szerelme' elhülését hitték eszközölhetni, ezt pedig tu-

dósították erről, 's bizonyításokat játszottak kezei közé, hogy Arthur ugyan azon időben, amikor örök szerelmet esküvék neki, az álfalak között új szerelmi szerződést kötött.

„Ezen fogásnak nem lett érdemlett fogantaja. Arthur használta az alkalmat, boldog volt a' daljátékokban; 's miután néhány nap mulva kimerítette boldogságát, vissza tért nőmhöz, 's elég ügyesen ki tudta magát menteni szempillantatnyi eltántorodásából, 's nőm' bocsánatját megnyerni. A' társaság ablakon dobta ki költségeit; 's más tervről kelle gondoskodnia.

„Megtudták, hogy Arthurnak adósságai vannak. Hitelezői pedig tudván, hogy gazdag nagy bátyja reá fog halni, nem háborgatták, 's békével vártak. Egyik még is eladta kötelezőjét a' társaságnak; most Arthur üzöbe vétetett, 's egy reggel, midőn egy pompás hintóban házam előtt menne, néhány törvényszolga, fogsági parancsot mutatva, megcsipte a' jámbort, és az adóssági fogházba vitte. Egy szerelmes zár és lakat alatt teljességgel nem veszélyes, 's a' biztosítók azt véleik most, hogy a' merész ellenségtől megmenekedtek; de Arthur olly ügyesen munkált, hogy hat hét mulva lefizette tartozását, 's szabadon kelle bocsátatnia. Fogsága alatt hölgyemhezi szerelme még inkább növekedett. E' férfi valódi példánya vala az állandóság és nyakasságnak!

„De midőn Arthur a' fogházból kijött nagy bátyja' kegyéből kiesett; most egész hitelét elvesztette, 's a' legnagyobb nyomoruságba esett. Szorúlt állását könnyen tudták használni. Titkos közbenjárók jövedelmes hivatalt szereztek számára a' gyarmatokban. De ő azt büszkén vetette meg. Egy gazdag leány' kezét ajánlották; egy pillanatig sem gondolkozott, megtagadó válasza ez új kísértést meg semmitette.

„Azt hiszi, tán már kimerítette a' társaság minden segédeszközeit? Igen csalatkoznék.

„Az Arthur' nyakasságát számba sem véve,

töstént egy jeles szép olasz férfi járt nöm után, követte sétálásaiiban, játékszinbe, társaságokba, 's a' legfinomabb és ravaszabb csábítás' tekintetivel ostromolta. En újra a' biztosítókhoz szaladtam, és sohajtva jelentettem, hogy egy új imádó a' veszélyt még siettet.

„Az olasz megmentője leend“ erősíték nekem, — ő fizetett emberünk, és biztos szerelmes, ki egész becsülettel vonúl vissza, ha vetelkedőjét kivethette.“

„De jöllehet az olasz sokkal több volt mint Arthur, még is füstbe ment minden kelleme, miveltsége, és csábítási mivészsege nöm iránt, mert ez igazán szerelmes volt.

„Most a' társaság új fegyverhez nyúlt. Egy estve Arthur özvevesz, 's pofon vágják. Másnap reggel megverekszik, 's megöli ellenét; pedig az félelmes verekedő volt, kit a' biztosító társaság már többször sikerrel használt.

„A' párviadal után három nappal eltűnt Arthur nőmmel együtt. Később megtudtam, hogy Amérikába mentek. A' társaság becsületének tartotta, nekem behozni, hogy az én valamint az ő érdeinkben semmit el nem mulasztott. Egyébiránt legkisebb nehézség nélkül kifizette a' 12,000 fontot, mit nem minden kármentő társaságok cselekesznek.

„E' szerencsétlenség után nem maradhatam tovább Angliában; házasságom óta elhanyagolt kereskedésem rossz állásba kezdte jöni, nevezetes kárt is vallottam, miokért olly hirtelen, mint lehetett, özveszedtem megmaradt pénzemet, 's mintegy 500,000 frankkal kész vagyok illyen biztosító társaság' alkotásába állani, millyet elbeszeltem. E' tőkepenz ugyan a' világgért sem elég erre, hanem még nagyobb szükségem lenne egy eszes és munkás férfi' segítségére, 's ezért folyamodtam Önhöz. Saját példamot hoztam elő, melly nem igen felbátorító ugyan, de ez a' kivételek közé tartozik, mert háromszáz biztosítottak közül mostanig csak négy

akadt, kik a' társaságot kárban hagyták. Saját példában szenvedélyvel volt bajunk, mellynek semmivel ellent nem állhatni. Mert vallja meg csak Ön maga, hány szerelmest tudna olylyant találni, kik annyi fényes csábító próbáknak győztesen ellent állhatnának? kik alig bocsátva ki az adóssági fogházból, egy gazdag házasságot megvessenek, 's a' legnagyobb nyomorúság közt egy jövedelmes hivatalt el ne fogadjanak, 's a' kik végre a' legfélelmesb verekedőt is meggyilkolják? Közönséges körülmények közt igen könnyü egy szerelmest eltávolítani, például: ha katona vagy hivatalbeli, más helyre tétetik által. A' társaságnak természet szerént nagy hitelének kell lenni; de mivel részvényesei között felette nagy befolyásukat is számlálna, a' hatalmában álló nagy eszközök által mindig sikerülhetne, a' tántorgó erény' elbukását, 's a' legkitanultabb csábító' győzedelmét egészen lehetetlenné tenni.

„S hát nem hiszi-e — kezdé Lorimond kevés szünet után — hogy ez igen jó speculatio lenne, melly főkép olyan városban, mint Párizs, nagy hasznot ígérne? melly mind a' részvényesekre, mind a' köz erkölcsiségre a' legdiveőbb sikerrel gyümölcsozne?“

A' speculans három napi gondolkozás és számítás után e' kereset módot igen jónak találta; 's rövid idő alatt egy ilyen biztosító társaság alakuland Párizsban. Sietve teszszük 'e tudósítást a' szenvedő házasok' vizsgatására.

F ü z é r k e,

kölcsönzött 's néhány eredeti ésvirágokból.

(Folytatás.)

6.

Lélek' sebei.

A' test' sebei 's fájdalmi csekélyek, köny-

nyen gyógyíthatók; de a' lélekéi, istenem, hány-szor nem orvosolhatlanok!

7.

Javaslat.

Mi az oláhoktól talán semmit sem tanultunk 's talán kevélységből. Van nekik, a' többek közt, egy közmondásuk: „Tá cse shi fá cse“ (hallgat és tesz), általuk híven követett élet-szabály. Valljon nem lenne-e célirányos, legalább ezt, lényegileg betanulnunk, gyönyörűen szónokló 's szónoklat alatt tenni feledő kedves sorsosim?

8.

Pipa és emberfő.

Sok nevelő úgy bánik az ember-, mint a' pipafejjel; tudniillik, mind kettőt tömi, míg bedugulnak.

9.

Tavasznapok.

Pompás virágok' millióival koszorúzottan tűnnek fel a' tavasz' fiatal napjai, de egyszersmind férgeket is hoznak magukkal, mellyek életgyökerüket nem sokára elragják.

10.

Sötét gondolatok.

Emberek, őrizkedjete a' sötét gondolatoktól! sötétre festik azok a' remény' kebelét, 's leszoktatják az embereket, mint csecsemőket a' dajka' emlőjének befeketitése, 's ezek az édes tejételért, mit a' remény — hű anyánk — kiapadhatlan emlőjéből dúsan bugyogtat, csak általában adandnak kárpótlást.

(Folytatása másszor).

Hábor.